

**Departament de Teoria i Història de l'Educació
de la Universitat de Barcelona**

**ANÀLISI AXIOLÒGICA
DELS DIARIS DE L'ESCOLA D'ESTIU
ROSA SENSAT (1969/1979)**

Ester Casals Grané

1997

Bressol⁵⁸ hi ha un record cap als seus precedents:

Fa 10 anys, el juliol de 1968, la III Escola d'Estiu acollia per primera vegada els educadors de l'etapa dels nens més petits, els nens de 0 a 3 anys.

Amb la nostra incorporació com a educadors dins l'Escola d'Estiu, a la qual assistien des de feia ja dos anys els mestres de les altres etapes, demostràvem la nostra voluntat i el nostre sentir de ser dins el món de l'ensenyament i de defugir el caràcter assistencial i de benefactors amb el qual se'ns considerava. La nostra etapa s'estrenava un nom, LLAR D'INFANTS, nom que responia a la nova imatge que nosaltres volíem donar a les institucions que tenien cura dels nens més petits.

Ara, en aquest desè aniversari, a la XIII Escola d'Estiu, fem nostre el nom d'ESCOLA BRESSOL, amb la voluntat d'entroncar amb la nostra història i fent-nos ressò, en aquest sentit, de la campanya promoguda per la Coordinadora de Guarderies de Barcelona. El nom d'Escola Bressol va sorgir l'any 1934, resultat de les trobades dels mestres a l'Escola d'Estiu, i va ser recollit en la legislació de la Generalitat dos anys després, el 1936, i aplicat a l'etapa dels nens de 0 a 3 anys pel Consell d'Escola Nova Unificada.

Voldríem, però, que l'any 1978 no adoptéssim només un nom, el record d'un nom, sinó a més i sobretot l'expressió d'un contingut, aquell contingut que va ser possible l'any 1936, tant a nivell de planificació com de realitzacions de tipus educatiu d'acolliment global de la petita "granpersona" que és el nen abans dels 3 anys.⁵⁹

Hem escollit dos articles de l'any 1979 que fan referència al tema de les arrels. El primer apareix a l'apartat "Gent de casa" i és la transcripció d'una entrevista a Piguillem, la qual comença de la següent manera:

Des de fa set anys en Mateu Piguillem i Casadejust ("pot posar el segon cognom - em diu- que també és català") assisteix puntualment als cursos de l'Escola d'Estiu. I no és que faci set anys que s'interessi per la pedagogia i el català, què va!, el que passa és que fa set anys que l'han jubilat. Perquè en Piguillem té 83 anys.

⁵⁸Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 13 de juliol de 1978), p. 3.

⁵⁹Íd., ib.

“Miri -em diu- durant la dictadura d’en Primo de Rivera ja vaig començar a estudiar el català pel meu compte. Després, amb la República, les coses van ser molt diferents i vaig poder estudiar-lo amb mestres com l’Aimà, l’Artells... fins i tot vaig assistir als cursos superiors de la Universitat amb en Pompeu Fabra. L’any 36 em van inscriure com a professor de català de la Generalitat”.

“Les primeres classes les vaig donar al CATJE i recordo que el 16 de juliol de l’any 36 va venir a verure’m el secreari i va dir-me: - amb qualsevol excusa passeu llista i traieu la gent d’aquí perquè s’està esperant que d’un moment a l’altre surtin els militars de les Drassanes. A vós ja us avisarem quan puguem reemprendre les classes... I encara ho espero!”⁶⁰

Tres diaris més endavant apareixen les paraules que transcrivim a continuació:

Hem rebut la següent nota del Sr. Piguillem:

“Amics del diari de l’Escola d’Estiu.

Renoi, quin ressò que té tot el que publiquem en aquest parell de fulls, ben aprofitats! La nota, tan ben escrita i el retrat que em dedicàreu en el núm. 3, m’han fet objecte de miradetes més o menys curioses i d’algunes salutacions i comentaris. Fins hi ha hagut qui m’ha dit: - Així ja us heu jubilat com a professor de català? - No, home, no m’ha calgut respondre. Em vaig retirar com a oficinista, però la dedicació al català - estudi i ensenyament- la continuo, i si ara no em surten classes, tinc els alumnes per correspondència.

*Res més, amics; gràcies per la vostra gentilesa”.*⁶¹

En el segon article es demostra el grat record de l’Institut Escola i les ganes de donar-lo a conèixer. Abans de transcriure el resum del que van comentar els participants, apareixen les següents paraules:

Avui, organitzat per la revista d’història L’Avenç i l’Escola d’Estiu, s’han reunit

⁶⁰Diari de l’Escola d’Estiu (Barcelona, 4 de juliol de 1979), p. 3.

⁶¹Diari de l’Escola d’Estiu (Barcelona, 9 de juliol de 1979), p. 3.

al voltant d'una taula per parlar-nos de l'Institut Escola l'Ainaud de Lasarte, la M. Aurèlia Capmany, la Marta Mata i l'Angeleta Ferrer.

L'interès que aquesta taula rodona presentava requeria sobretot en el fet que els ponents havien estat relacionats d'una manera o altra amb l'experiència històrica que anaven a tractar i, en un país on tenim tendència a mitificar el nostre passat llunyà per falta d'experiències més properes, sempre va bé un "tête a tête" amb els protagonistes de la nostra història, la "d'abans". Si no, com molt bé diu en Lluís Solé i Sabarís a la introducció del número que la revista L'Avenç dedica al tema, "es corre el risc de projectar una utopia, que tot i creure recolzar-la en una base sòlida, no és més que un mite creat per la nostra imaginació". De totes maneres, l'experiència de l'Institut Escola ha deixat a la majoria del nombrós públic amb la boca oberta."⁶²

⁶²Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 10 de juliol de 1979), p. 2.

**COL·LABORACIÓ
I PARTICIPACIÓ**

DEFINICIONS

Col·laboració: Acció de col·laborar.¹

Col·laborar: Treballar en comú amb algú, esp. en una obra literària, artística, científica.²

Colaboración: (“Prestar; de; con; entre”). Acción de colaborar. / Parte de la obra hecha por el que colabora con ella.

EN COLABORACIÓN. Participando varios en la ejecución de la cosa de que se trata: “Una obra escrita en colaboración”. (V. “conjuntamente”).³

Colaborar: (“con; en”). “Coadyuvar. Cooperar”. Contribuir con el propio trabajo a la consecución o ejecución de cierta cosa que se expresa con un nombre de acción: “Colaboró conmigo en la organización del colegio”. Particularmente, escribir junto con otro una obra literaria, una obra de teatro lírica, etc. / (“en”). Escribir habitualmente en cierto periódico: “Colabora los domingos en el ABC”.⁴

Participació: Acció de participar; la notícia participada. *Una participació de casament. Tenir participació en una empresa.*⁵

Participar: Donar notícia (d’alguna cosa). *Encara no ens ha participat el seu casament.* / Intr. Tenir, prendre, part en alguna cosa. *Participaren els beneficis. Participar en un debat.* / Tenir quelcom de comú amb una cosa.⁶

Participación: Acción de participar o intervenir en un asunto o un hecho: “Su

¹FABRA, P. (1977) *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Edhasa, p. 408.

²Íd., ib.

³MOLINER, M. (1984) *Diccionario de Uso del Español*. Vol. I. Madrid: Gredos, p. 664.

⁴Íd., ib.

⁵FABRA, P. (1977): op. cit., p. 1276.

⁶Íd., ib.

participación en el robo”. / Circunstancia de tener dinero interesado en una empresa: “Tiene participación en el negocio de su hermano”. / Parte que corresponde a cada uno de los que participan en una cosa: “Explicó cuál había sido su participación en los sucesos”. / (“Dar; Adquirir, Comprar, Sacar; Llevar, Tener”). Parte que se juega en un décimo de la lotería: “Compró un décimo y repartió participaciones a sus amigos”. / Papel en que consta esa participación: “Perdió una participación del número premiado”. / (“Dar”). “Comunicación. Noticia. Notificación”. Acción de participar o comunicar una cosa: “No dio a nadie participación de sus propósitos”. / Escrito o impreso en que se comunica un suceso o un acontecimiento: “Una participación de defunción (de boda)”.⁷

Participar: (“en”) Ser de los que hacen, disfrutan o padecen cierta cosa que se expresa: “Todos participamos en el regocijo. Las naciones que participan en la conferencia”. / (“de, en”). Recibir una parte de algo que se reparte: “Todos los hermanos participan de la herencia. Yo no participé en las ganancias”. / Poner una cantidad en una empresa, una suscripción, etc. / (“de”). “Compartir”. Tener ciertas cosas como opiniones, caracteres, cualidades, inconvenientes o ventajas iguales que los de otro u otra cosa: “Participo de tu opinión. Todas las regiones que bordean el Mediterráneo participan del mismo clima”. / Tener una cosa o una persona cualidades, opiniones, etc., que son a la vez de dos o más naturalezas: “Mi casa participa de las ventajas del campo y de las de la ciudad”. / “Comunicar. Informar. Notificar”. Hacer saber a otro u otros una noticia o un suceso: “Nos participa nuestro corresponsal en ...”. / (en primera persona). “Advertir”. Hacer saber una decisión propia o una opinión. Da a la frase tono de enfado o brusquedad: “Te participo que no me asustan tus bravatas. Le participo a usted que no pienso venir esta tarde”. O, también, que hay cierta oposición entre lo que se dice y lo que podría parecer natural: “Te participo que no me importa gran cosa que no venga”.⁸

⁷MOLINER, M. (1984): op. cit., p. 649.

⁸Id., ib.

COL·LABORACIÓ I PARTICIPACIÓ

. La col·laboració de l'Associació de Mestres Rosa Sensat amb alguna altra institució o organització.

. Persones o col·lectius que col·laboren a les Escoles d'Estiu.

. La disponibilitat de l'Associació de Mestres Rosa Sensat sempre que se la demana per participar o col·laborar en certes activitats.

. La crida que es fa des dels diaris als alumnes de les Escoles d'Estiu a que col·laborar i participar de diverses maneres.

COL·LABORACIÓ I PARTICIPACIÓ

En moltes notícies, al llarg dels diaris estudiats, apareixen comentaris referents a la col·laboració i la participació. Com ja hem dit anteriorment, els podem diferenciar en quatre grans grups:

- 1) La col·laboració de l'Associació de Mestres Rosa Sensat amb alguna altra institució o organització.
- 2) Persones o col·lectius que col·laboren a l'Escola d'Estiu.
- 3) La disponibilitat de l'Associació de Mestres Rosa Sensat sempre que se la demana per participar o col·laborar en certes activitats.
- 4) La crida que es fa des dels diaris als alumnes de l'Escola d'Estiu a col·laborar i participar de diverses maneres.

Pel que fa referència a la col·laboració de l'Associació Rosa Sensat amb alguna altra institució o organització, ens sembla important destacar la següent:

Ja fa temps que s'hi venia pensant; però sembla que aquest any, en què tot el Curs General es refereix a la personalitat del mestre, conèixer el seu perfil psicològic sigui ja una exigència.

Molts problemes de vocació podrien ser resolts; la mateixa formació personal del mestre podrà ser més ben enfocada. És que no pot haver-hi orientació professional sense tenir formulat aquest perfil; i així, encara, podrà saber-se què se li pot demanar.

"Galton", com a institut d'investigacions psicològiques, i "Rosa Sensat", s'han posat d'acord per a fer possible aquesta necessitat.

S'han preparat ja unes bateries de tests, que s'han de passar, com a mínim, a un centenar de mestres. Aquests mestres han de reunir unes condicions que facin el treball

*eficaç: mestres masculins i femenins, de poblacions amb més o menys nombre d'habitants, que reflecteixin distints àmbits, amb títol, compresos entre unes edats determinades, amb un mínim d'experiència. L'Escola d'Estiu ens ofereix una oportunitat única per a posar-ho en pràctica.*⁹

El segon apartat fa referència a la col·laboració que diferents persones o col·lectius ofereixen a l'Escola d'Estiu. Podem destacar, entre d'altres, el fet que "un grup de mestres francesos han vingut a col·laborar, juntament amb l'equip 'Freinet' del país, al curset d'aquest any"¹⁰ i que:

[...] la xerrada anunciada amb aquest tema (la societat, la família, l'escola i el nen) va córrer a càrrec de Mario Lodi, membre del MCE italià i una personalitat reconeguda en el camp de la pedagogia, dins de la línia Freinet.

Després de repassar breument la història de la pedagogia, ens va donar la seva concepció de com ha de ser una pedagogia alliberadora. Lodi considera que l'actual societat capitalista no ha complert els objectius de la burgesia ni els del cristianisme, i ens ofereix un panorama desastrós.

Actualment, va dir, hi ha dues grans concepcions: la conservadora i la progressista. La conservadora defensa una cultura "vertadera" i "tot està orientat de cara al sol, que és el mestre". Per aconseguir-ho, ha utilitzat una sèrie de refinats sistemes entre els quals es troben les qualificacions, la competència, etc...

La progressista o alliberadora parteix de l'home com a centre d'investigació i tracta d'adaptar el sistema a l'home. El seu objectiu és desenvolupar els instints i els interessos del nen i no de canalitzar-los cap a uns patrons instintius.

Finalment, Mario Lodi va dir que l'escola "perfecta" no pot coexistir en una societat opressora com la nostra i que solament serà amb el treball conjunt amb les altres forces socials, sindicals, etc... com s'avançarà cap a una societat plenament alliberadora.

⁹Diari de l'Escola d'Estiu Alexandre Galí (Barcelona, 12 de juliol de 1969), p. 1.

¹⁰Diari de l'Escola d'Estiu Alexandre Galí (Barcelona, 14 de juliol de 1969), p. 2.

*A continuació s'ha format un col·loqui entre els gairebé 250 assistents a l'acte.*¹¹

El punt tercer, la disponibilitat de l'Associació de Mestres Rosa Sensat sempre que se la demana per participar o col·laborar en certes activitats, se'ns reflecteix en les següents paraules:

*Totes aquestes activitats de Rosa Sensat han fet que anés entrant en relació amb molts grups de mestres de Catalunya i de fora amb els quals, en la mesura de les seves possibilitats, intenta una col·laboració i ajuda. En l'aspecte públic Rosa Sensat ha hagut d'estar i està present en moltes activitats cíviques, a més de les educatives per a les quals es sol·licita sovint la seva participació.*¹²

Les notícies referents a l'últim apartat, és a dir, la crida que es fa des dels diaris als alumnes de l'Escola d'Estiu a col·laborar i participar de diverses maneres, són les més nombroses.

L'any 1969, a l'editorial titulat "El temps lliure de l'Escola d'Estiu"¹³ es diu:

Però tenim una gran oportunitat en el temps lliure de l'Escola d'Estiu, principalment les activitats de la tarda. És per això, en part, perquè va establir-se aquest horari, tan fort, del matí. Aquestes activitats no són marginals. Hi haurà, entre altres coses, els grups de treball lliure de la tarda, i el ZOOM.

Tot tendeix a una participació personal dels assistents a la nostra Escola d'Estiu. Precisament, aquesta és la veritable significació de la utilització del temps lliure.

Els grups de treball de la tarda són oberts a tothom. A través d'ells, podrem experimentar la nostra capacitat d'autoafirmació. Apuntem-nos-hi de seguida, perquè són pocs els dies que tenim per a treballar. [...]

*Us recordem, de nou, finalment, que podeu manifestar a la redacció d'aquest diari, totes les qüestions que vulgueu proposar i que siguin d'interès general.*¹⁴

¹¹Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 10 de juliol de 1976), p. 2.

¹²Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 6 de juliol de 1977), p. 3.

¹³Diari de l'Escola d'Estiu Alexandre Galí (Barcelona, 8 de juliol de 1969), p. 1.

¹⁴Id., ib.

Cinc diaris més endavant es comenta:

*Esperem les vostres col.laboracions. Serà l'única manera que el diari tingui més vida.*¹⁵

L'any següent, 1970, tornen a aparèixer demandes de col·laboració al diari:

Aquest paper que teniu a les mans, vol ser un reflex de les Escoles d'Estiu 1970, de Barcelona.

Pretenem que us doni les orientacions necessàries i les notícies que cal fer-vos arribar respecte dels cursos, excursions, espectacles, conferències, etc.

També voldríem recollir-hi les vostres opinions, els vostres comentaris... anècdotes que es produeixin, i totes les notícies, també, que cregueu que tenen un interès general.

Esperem la vostra col·laboració! La de tots!

*Nosaltres hi posarem el paper i el treball de passar-lo per la màquina, vosaltres ens donareu el contingut!*¹⁶

Continuant amb aquesta línia podem destacar la crida que transcrivim a continuació:

*Aquesta redacció no té més notícies. Feu-n'hi arribar i sortiran demà.*¹⁷

En aquest mateix any també es demana un altre tipus de participació:

La segona nota important ha sigut la inauguració, estrena, obertura, com vulgueu, d'una sala d'estar, on hi ha tota mena de revistes: Triunfo, Destino, Serra d'Or, Cuadernos, Fotogramas, etc. També hi haurà periòdics i tocadiscs. Per cert, qui tingui discs, i vulgui, que en porti. D'aquesta manera tots els qui volen llegir i escoltar

¹⁵Diari de l'Escola d'Estiu Alexandre Galí (Barcelona, 14 de juliol de 1969), p. 5.

¹⁶Recull dels diaris de l'Escola d'Estiu de 1970, p. 2.

¹⁷Recull...: op. cit. p. 36.

*música ja estan satisfets.*¹⁸

Al 1972 apareix novament el tema de la participació:

*Per nosaltres la introducció de les Ciències Socials en els primers graus de l'ensenyament no solament és una cosa desitjable sinó que també és, essencialment, un bon camí per a potenciar els possibles futurs desitjos de participació en la vida col·lectiva de la seva societat. A més, pel que fa als mestres, resulta obvi dir que llur participació en curssets de Ciències Socials els hi dóna millors elements per a conèixer les característiques de la vida social concreta en què estan immersos, i poden contribuir a fer més fructífera llur participació. No creiem, per altra banda, que la introducció de les Ciències Socials a l'escola sigui un tipus de "revolució" o un camí vers un canvi social... creiem que els canvis socials tenen, és clar, orígens molt més generals.*¹⁹

Vegeu una altra nota sobre aquest tema al 1974:

ACTIVITATS ORGANITZADES PER DIVERSOS PARTICIPANTS A L'ESCOLA D'ESTIU

Divendres dia 5

1'15 Sessió informativa sobre els conflictes del Centre Pilot Experimental 'Ribot i Serra', per un grup d'ensenyants.

Dissabte dia 6

1'15 DEBATS SOBRE CULTURA

Taula rodona amb la participació de:

Josep M. López Llaví

Oriol Pi de Cabanyes

¹⁸Recull...: op. cit. p. 39.

¹⁹El full (Barcelona, 5 de juliol de 1972), p. 3-4.

Carles J. Guardiola

2'45/4 Barris, comarques i ensenyants. Problemàtica actual

*Taula rodona amb la participació d'un grup d'ensenyants.*²⁰

L'any següent tant es fa una crida als alumnes de l'Escola d'Estiu:

TEMA GENERAL

Divendres de 1'30 a 3'30 als Porxos del Fonoaudiològic

(amb dinar d'entrepans)

ASSEMBLEA FINAL

per presentar l'avantprojecte del Document General.

ASSISTIM-HI TOTS!!! INTERVINGUEM-HI!!!

*El Document Final ha de ser fet per l'Escola d'Estiu en pes!!!*²¹

com es veuen els resultats de la col·laboració dels alumnes de l'Escola d'Estiu:

TEMA GENERAL

Tot el treball elaborat pels deu grups de Tema General i completat pels participants a la X Escola d'Estiu, omplirà el núm. 4 de

PERSPECTIVA ESCOLAR

*que veurà la llum el mes de setembre.*²²

²⁰*El diari* (Barcelona, 5 de juliol de 1974), p. 11.

²¹*Diari de l'Escola d'Estiu* (Barcelona, 9 de juliol de 1975), p. 8.

²²*Íd.*, ib.

El 1977 també es demana participació:

[...] fem una crida a tots els assistents als nostres cursos per a

- 1. Indicar-nos totes les suggerències, crítiques i opinions referents al programa i al seu desenvolupament.*
- 2. Proposar altres activitats al llarg del curs i per al proper estiu.*
- 3. Integrar-se en les comissions de treball ja en funcionament i crear-ne de noves, per tal d'ampliar i fer més eficaç la seva tasca.²³*

El 1978 no només es demana la participació sinó que Josep M. Masjuan i Codina també demana la implicació de tots:

Vet aquí exposats, a la meua manera, els objectius del Tema General d'enguany. 5.000 mestres s'han matriculat a l'Escola d'Estiu, però no tots, ni de bon tros, participen activament en les sessions del Tema General. Hem d'aconseguir que tots ens hi sentim implicats perquè la tasca dels qui hi treballen més activament sigui assumida per la totalitat: el diari de l'Escola d'Estiu, els actes diversos, els treballs de la cinquena hora, les trobades espontànies, tot ha de fer realitat aquest desig.²⁴

En aquest mateix any i sota el títol "Per una Escola Catalana", Pere Fortuny i Lluís López del Castillo valoren positivament la participació dels assistents a l'Escola d'Estiu:

La discussió es fa fonamentalment a través dels grups de treball que es constitueixen després de l'exposició de cada tema. Val a dir que s'ha comprovat un alt nivell de participació per part de tots i que el sistema de treball en grups permet l'intercanvi de criteris a partir de la pròpia experiència escolar. I val a dir també que als coordinadors se'ns gira una certa feina a l'hora de sintetitzar per escrit les diverses aportacions de tots els grups de manera que puguin constituir un dossier del tema.²⁵

Al darrer any estudiat, 1979, es fa evident la importància de la participació a la vegada

²³Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 14 de juliol de 1977), p. 2.

²⁴Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 4 de juliol de 1978), p. 4.

²⁵Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 10 de juliol de 1978), p. 1.

que es demana col·laboració:

Fa deu anys, a l'Escola d'Estiu del 1969 vam tenir entre nosaltres el Dr. Rubió per parlar-nos de l'ensenyament en la seva època de la Universitat Autònoma. Però com a home jove que era i és va parlar-nos també del present i de com l'intrigava: "Qui són aquests bojos que cada any muntan i desmunten una Escola d'Estiu?"

La pregunta va arribar al fons de "Rosa Sensat" i la resposta va ser una crida a tots els mestres: "Qui vulgui participar en l'organització de l'Escola d'Estiu de l'any que ve, que ens doni nom i adreça; el setembre ens veurem i començarem a parlar-ne"

Així va ser com el mes de setembre ens reunírem més d'un centenar de mestres, s'organitzaren unes comissions que funcionaren tot l'hivern i que organitzaren unes Jornades Pedagògiques de preparació per Setmana Santa a la Seu d'Urgell. El governador i el cap de policia s'encarregaren de tallar-les, però l'experiència de l'organització oberta de l'Escola d'Estiu va ser positiva i és la que ha permès que tants grups oberts de mestres hagin pogut organitzar tantes Escoles d'Estiu d'àmbit comarcal a Catalunya.

A Barcelona, els anys difícils, "Rosa Sensat" ha actuat de grup organitzador, aquest any per encàrrec de la Generalitat.

Però precisament perquè els temps ja són uns altres, per la responsabilitat que dóna aquest encàrrec... i per la molta i variada feina que és organitzar una Escola d'Estiu com aquesta, creiem que ha arribat l'hora de repetir la invitació, amb tot el desig de seguretat, la responsabilitat que sentim de fer l'Escola d'Estiu no sols per als mestres sinó dels mestres.

QUI VOL AJUDAR A ORGANITZAR L'ESCOLA D'ESTIU DE 1980?

La feina és molta i diversa:

- preparar experiències pedagògiques per oferir*
- estudiar algun tema amb el mateix objectiu*

- *participar en la confecció del programa d'una altra etapa, buscar professors, conjuntar-los, etc.*

- *participar en l'organització general de l'Escola d'Estiu: pensar i programar actes culturals, d'esplai... veure els problemes d'informació, d'economia...*

Aquests dies trobareu a totes les taules d'informació general o d'etapa fulls d'invitació. Agafeu-ne, penseu-hi, ompliu-los oferint el que pugueu oferir per fer l'Escola d'Estiu de 1980 més nostra.

El setembre en parlarem.²⁶

²⁶*Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 10 de juliol de 1979), p. 1.*

COMUNICACIÓ I DIÀLEG

DEFINICIONS

Comunicació: Acció de comunicar alguna cosa a algú; la cosa comunicada. *Rebre comunicació d'algú. Comunicació d'idees, de notícies. He rebut una comunicació del jutge. / La comunicació del moviment a una màquina. / Acció de comunicar-se dues persones o coses entre elles, l'una amb l'altra. Permetre la comunicació entre l'acusat i el seu defensor. Les dues famílies tenen molta comunicació. Canal de comunicació. Establir, mantenir, la comunicació entre dos llocs distants. Han restat interrompudes les comunicacions entre Barcelona i Madrid. Posar-se en comunicació amb algú. / En telefonia, posar, treure, la comunicació. Demanar comunicació.*¹

Comunicar: Fer que un altre participi (d'allò que posseïm), fer que sigui comú a ell i a nosaltres, transmetre. *Us comunicaré les notes que tinc sobre aquest tema. Comunicar un secret, una notícia, els pensaments, els seus projectes, a algú. Comunica la seva alegria a tothom que té a prop. L'arbre comunica el moviment a tota la màquina. El foc es comunicà a les cases del costat. / Pron. i intr. Entrar en relació, en comerç d'idees, interessos, etc., amb algú. No li és permès de comunicar-se sinó amb l'advocat. Comunicar-se per carta. Encara que estiguem lluy l'un de l'altre comunicarem per telèfon. / Estar en relació mitjançant un pas. El saló comunica amb la biblioteca per una porta secreta. Les dues cases comuniquen per una galeria. El canal de Suez fa comunicar el Mediterrani amb el Mar Roig.*²

Comunicación: ("Haber", etc.). Acción de comunicar o comunicarse. / ("Establecer, Poner en"). Posibilidad de comunicarse. / ('Poner; Tener, Estar en'). Relación entre dos o más puntos o personas que se comunican. / Medio por el cual una cosa comunica con otra. / Abertura o camino que permite el paso de un sitio a otro: "Entre las dos casas había una comunicación secreta. La gruta tiene una comunicación con el acantilado. El estrecho de Gibraltar es la única comunicación del Mediterráneo con el Océano". / (en pl.). Medios que sirven para que se comuniquen los puntos geográficos entre sí: "Por causa de la nieve están cortadas las comunicaciones con el Norte por carretera". / *Figura retórica que consiste en una pregunta dirigida por el que habla a sus oyentes, dando por supuesto su asentimiento. / ("Mandar", etc., "Cursar"). "Comunicado". Escrito, telegrama, etc., en que se comunica*

¹FABRA, P. (1977) *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Edhasa, p. 432.

²Íd., ib.

algo.³

Comunicar: Hacer saber a alguien cierta cosa: “Ya le he comunicado mis intenciones”. / “Comunicarse”. Tener comunicación un recinto con otro: “El dormitorio de los niños comunica con el de los padres. Los jardines comunican por una puerta”. / “Poner en comunicación”. Hacer que se comuniquen dos recintos: “Hemos abierto una puerta para comunicar las dos habitaciones”. / Transmitir alguien sentimientos, costumbres, enfermedades, etc., suyos o que lleva en sí a otro: “Nos ha comunicado a todos su miedo. La mosca tse-tse comunica la enfermedad del sueño”. / “Dar. Infundir”. Hacer una cosa o persona con su influencia o intervención que otra cosa u otra persona tenga algo que se expresa: “La rueda comunica al péndulo su movimiento. La carta le comunicó optimismo”. / “Enseñar”. Pasar a otros las propias ideas o sabiduría. / (poco u.; “con”). Tratar con otra persona de cierto asunto propio: “Ya he comunicado mi proyecto con mi padre”.⁴

Diàleg: Conversa entre dues o més persones. / Obra literària en forma de conversació. / La manera com un autor dramàtic fa parlar els seus personatges.⁵

Diálogo: (“Mantener, Sostener”). “Charla. Coloquio. Conversación. Plática”. Acción de hablar una con otras dos o más personas, contestando cada una a lo que otra ha dicho antes: “Un diálogo animado”. / Obra literaria en prosa o verso que se desarrolla en forma de diálogo: “Los Diálogos de Platón”.⁶

Dialogar: “Conversar. Departir. Hablar. Platicar”. Sostener un diálogo.⁷

³MOLINER, M. (1984) *Diccionario de Uso del Español*. Vol. I. Madrid: Gredos, p. 703.

⁴Íd., ib.

⁵FABRA, P. (1977): op. cit., p. 600.

⁶MOLINER, M. (1984): op. cit., p. 989.

⁷MOLINER, M. (1984): op. cit., p. 988.

COMUNICACIÓ I DIÀLEG

- . Desig de parlar, comunicar, intercanviar, dialogar, etc.

- . El diari juga un paper important:
 - .. Per si sol és un comunicador.

 - .. Estimula la comunicació i el diàleg i l'incita.

COMUNICACIÓ I DIÀLEG

És inherent a l'Escola d'Estiu el desig de parlar, comunicar, intercanviar, dialogar, etc. i això amb l'objectiu de poder-se enriquir tots els que d'una manera o altra hi intervenen. A part dels cursos, activitats i actes que es porten a terme, també hi ha una forma d'aconseguir-ho: el diari.

El diari de l'Escola d'Estiu, a més de ser un comunicador per excel·lència, també és un estimulador de la comunicació i el diàleg. Hi ha contínues referències i crides en aquest sentit. Aquest desig porta a dir: "Els mestres nacionals de totes les regions que vulguin reunir-se per a tractar dels seus problemes comuns, es trobaran el dimarts que ve, dia 15, a les tres de la tarda, al claustre del costat del menjador".⁸ I un altre exemple és el següent: "Potser l'any vinent convindria que en lloc d'agrupar els experimentats en l'ensenyament, es repartissin. Així els joves comunicarien el seu esperit d'Escola activa a tots els més madurs en edat, per tal que uns i altres poguessin fer-la realitat".⁹

En la mateixa línia de potenciar la comunicació i el diàleg, ens agradaria destacar algunes característiques que l'Escola d'Estiu Anna Rubiés creu que ha de tenir l'Escola d'Estiu:

[...]

- *no voler imposar per sobre de tot les pròpies conviccions i idees, coneixements, etc. i saber esperar molt dels altres.*

- *començar una nova etapa de relacions amb els companys i per tant establir un mínim de contactes. [...]*

- *deixar-se a casa la vergonya i la humilitat i dir les nostres opinions quan creiem que poden servir perquè l'Escola d'Estiu vol créixer i aprendre amb el treball de tots.*¹⁰

⁸Diari de l'Escola d'Estiu Alexandre Galí (Barcelona, 14 de juliol de 1969), p. 5.

⁹Recull dels diaris de l'Escola d'Estiu de 1970, p. 94.

¹⁰Recull...: op. cit., p. 10.

Quan als organitzadors els sembla que aquesta comunicació i diàleg que ells volen potenciar, la qual serveix per a l'enriquiment de tots i és de gran ajuda en la lluita per l'escola que tots desitgen, no acaba d'anar bé i hi ha problemes, es preocupen i intenten buscar solucions. Ens agradaria destacar dues situacions que il·lustren aquest fet.

La primera es dona a l'Escola d'Estiu Maria Montessori:

Hi ha una cosa que ens tenia molt preocupats. Encara que sabem que una Escola de 200 persones no pot ser igual que les Escoles d'Estiu fetes fins ara, trobàvem a faltar ja des del primer moment un caliu, un ambient de companyerisme, un trobar-se entre amics... fins i tot alguns professors ens deien que els alumnes participaven poc...

A la tarda, ja potser obsessionats per això, mentre es feien les classes, ens proposàvem fer quelcom per evitar-ho, decidíem reunir a tothom abans del curs general i reflexionar sobre la responsabilitat que tenim tots plegats de comunicar-nos més, de no venir a l'Escola en pla passiu (queda còmic anar passiu a una Escola d'Estiu on tots fem pedagogia activa...).

Bé, ha sigut molt que quan ens hem trobat reunits tots, ha sorgit la companyonia i la comunicació.

No creiem que s'hagi resolt el problema, però l'hem deixat de banda... i demà serà un altre dia.¹¹

La segona fa referència a un problema sorgit a l'Escola d'Estiu Manuel Ainaud:

Hem començat la segona setmana de l'Escola. Els tallers d'Expressió funcionen als migdies, i són la majoria els qui hi participen.

Això planteja un problema bàsic a l'Escola: el de la comunicació entre els mestres. El fet d'intercalar, a les hores lliures, unes pràctiques, per més útils que siguin, significa treure temps lliure, hores d'esplai, de trobada, d'enraonar i fer amistat amb els companys...

¹¹Recull...: op. cit., p. 34.

Aquest fet és important. La comunicació, a tots nivells, és essencial. Si no, passen els dies i tothom es queda tancat en el seu grup de treball i desconeix pràcticament la resta de companys.

La qüestió queda oberta. L'any vinent ha de respectar-se el temps lliure. S'ha de poder parlar i dialogar, i a la vegada, els treballs d'expressió s'han d'incorporar a les classes.¹²

¹²Recull...: op. cit., p. 98.

COOPERACIÓ

DEFINICIONS

Cooperació: Acció i efecte de cooperar; acció col·lectiva que persegueix un benefici comú.¹

Cooperar: Prendre part amb altres a una obra feta en comú. *Cooperar a una empresa.*²

Cooperación: Acción de cooperar.

EN COOPERACIÓN (aplicado a la manera de trabajar o hacer alguna cosa). Entre varios.³

Cooperar: (“a, en; con”). Ayudar o influir. Unir la propia acción o influencia a otras para producir cierto resultado: “El vecindario cooperó con los bomberos a (en) la extinción del incendio. Diversos factores han cooperado a nuestro fracaso”.⁴

¹FABRA, P. (1977) *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Edhasa, p. 476.

²*Id.*, ib.

³MOLINER, M. (1984) *Diccionario de Uso del Español*. Vol. I. Madrid: Gredos, p. 761.

⁴*Id.*, ib.

COOPERACIÓ

- . Es potencia el treball en grup, en equips.
- . És quelcom difícil.
- . En tot treball en grup hi ha d'haver: col·laboració, intercanvi, diferents punts de vista, aprofundiment, esforç, etc.
- . Cal que no sigui improvisat sinó sistematitzat i conforme a una pauta.
- . Cal marcar objectius a assolir en tot treball en grup.

COOPERACIÓ

És evident que la tasca i el compromís individuals són importants i necessaris en tota renovació pedagògica i en tota tasca educativa. Però amb aquesta forma de treballar no s'esgoten, ni de bon tros, les diferents possibilitats d'implicació i de millora que es poden donar. Des de l'Escola d'Estiu, sobretot, es lluita i es potencia en gran mesura el treball en grup. L'any 1970 expliquen per què es prioritza aquesta dinàmica:

EL TREBALL PER EQUIPS

La bogeria de l'Escola d'Estiu altra vegada! I l'esforç per a treballar en equip, com cada any.

Ens sembla que no seríem exagerats, si diguéssim que una de les coses que sempre veiem, tots, més difícils a les E. E. és el treball en equip. No acabem de quedar-ne satisfets. Pensem que podríem fer molt més, que no acabem de reeixir.

Però, sempre, també, creiem que cal tornar-hi.

Treballar en equip ens suggereix: col·laboració, intercanvi d'experiències, consideració de diferents punts de vista, aprofundiment en comú, esforç per arribar a respectar-nos com a persones... Per això hi creiem i ho intentem cada any.

Possiblement perquè hi creiem no se'ns amaguen les seves dificultats. Ens trobem durant deu dies i constituïm equips diversos. Alguns de nosaltres no hem treballat en equip, d'altres hi hem trobat moltes dificultats mentre ho feiem. Constituïm equips amb persones que no hem treballat juntes fa molt temps o mai; que, per tant, hem de cercar un material comú, suggeridor i una forma de treball que sigui vàlida per a tots. Hem de fer un esforç per elaborar uns esquemes de treball que responguin a les necessitats reals i urgents de cadascú.

Pensem que el treball en equips és molt important i que cal que ens esforcem a fer-lo reeixir. Hem de trobar la nostra forma de treball en equip! Seguim pensant que és

indispensable de posar en comú el treball personal, de treballar amb els qui tenen problemes semblants als nostres durant el curs; de conèixer tots aquells que estan disposats a reflexionar junts en la feina que tenen entre mans; veiem la necessitat de posar-nos en contacte amb tots els qui veuen a la seva tasca noves perspectives, amb tots aquells que es plantegen el canvi i tenen necessitat de donar una nova resposta a les noves circumstàncies.

Tots haurien de demostrar que hi creiem en el treball en equip! La demostració més clara és l'esforç per aconseguir que aquest any sigui un pas més en el nostre treball. Cal no defallir i posar a disposició dels altres tot el que -èxit o fracàs- és el fruit de la nostra tasca.

*Endavant!*⁵

També es potencia el treball en grup quan es diu:

*Entre nosaltres, doncs, la discussió, que en les darreres Escoles d'Estiu es feia a través del Tema General, és allargada en aquesta 11 Escola d'Estiu amb dos dies dedicats exclusivament a l'aportació dels cursos al Tema General, a l'intercanvi entre els grups de treball a la redacció de conclusions. Tothom hi és convidat i esperat.*⁶

Però el treball en grup de les Escoles d'Estiu no és improvisat sinó, molt al contrari, és sistematitzat i conforme una pauta. Veiem-ne un exemple:

EL TREBALL LLIURE DE TARDA

Cultura Popular.

Treball fet fins aquí.

Dilluns, primer dia de treball de grup, vàrem plantejar-nos l'objectiu que ens proposarem assolir:

1r. Arribar a definir quin contingut donem al mot "Cultura Popular":

⁵Recull dels diaris de l'Escola d'Estiu de 1970, p. 31.

⁶Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 6 de juliol de 1976), p. 1.

- Fer-ho en 4 grups.

- Fer-ho especialitzant-se els grups en diferents camins.

. els uns definint què és cultura.

. els altres dient què és el que no és cultura.

2n. Estudiar quins camins s'han de treballar per a assolir una cultura popular en la línia que ens proposem com a objectiu.

Dimarts, començament formal del treball, vàrem treballar en cinc grups, fent l'aproximació al contingut de la cultura popular. Els resultats del treball, força diversos segons els grups, vàrem fornir en conjunt un quadre molt ampli de matissos a l'entorn del problema plantejat: ¿què entenem per Cultura Popular?

Treball que ens proposem per a dilluns

Continuar l'anàlisi crítica sobre la cultura actual a partir de les dades del treball de dimarts per a arribar a una formulació del que es l'òptim de la cultura popular.⁷

⁷Diari de l'Escola d'Estiu Alexandre Galí (Barcelona, 10 de juliol de 1969), p. 5.

**DENÚNCIA ORIENTADA
A LA VOLUNTAT
DE CANVI I MILLORA**

DEFINICIONS

Denúncia: Acció de denunciar; l'efecte. *Fer una denúncia.*¹

Denunciar: Declarar, notificar. *Denunciar la fi d'un armistici*, o simplement, *denunciar un armistici*, anunciar la represa de les hostilitats. / *Denunciar la ruptura d'un tractat* o simplement, *denunciar un tractat*, fer conèixer a les potències contractants l'expiració d'aquest tractat. / Fer conèixer, esp. a la justícia. *L'assassí fou denunciat pels seus mateixos còmplices. Denunciar un furt. Denunciar un cas de tifus.*²

Denuncia: Acción de denunciar (hacer saber a la autoridad una cosa que merece castigo).

DENUNCIA FALSA. Expresión de significado claro.³

Denunciar: Comunicar a la autoridad un delito: "El Sr. N. ha denunciado el robo de su automóvil". / Hacer saber a la autoridad que alguien ha cometido un delito: "El inspector ha denunciado a varios comerciantes por adulterar la leche". / Hablar de cierta cosa irregular o abusiva, por ejemplo en un periódico, para que la conozcan las autoridades: "En estas columnas hemos denunciado repetidas veces...". / Comunicar a la autoridad correspondiente la existencia de una mina para que le sea reservada su explotación al que la denuncia. / "Indicar". Servir para que se note la presencia de cierta cosa: "El olor denuncia la presencia del gas". / "Promulgar". *Publicar solemnemente una cosa.*⁴

¹FABRA, P. (1977) *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Edhasa, p. 547.

²Íd., ib.

³MOLINER, M. (1984) *Diccionario de Uso del Español*. Vol. I. Madrid: Gredos, p. 890.

⁴MOLINER, M. (1984): op. cit., p. 889-890.

DENÚNCIA ORIENTADA A LA VOLUNTAT DE CANVI I MILLORA

. Es donen a conèixer aspectes que es cataloguen com a negatius. Posar-los sobre la taula permet de poder-hi reflexionar.

. Les "denúncies" són de:

- .. Qüestions relacionades amb la mateixa Escola d'Estiu.
- .. Apartats dels diaris relacionats amb la denúncia.
- .. Aspectes pedagògics.
- .. Problemes en disciplines concretes.
- .. Comentaris referents a elements de la mateixa societat.

DENÚNCIA ORIENTADA A LA VOLUNTAT DE CANVI I MILLORA

Els diversos diaris de l'Escola d'Estiu, a més de ser potenciadors d'elements que es consideren positius i de donar un ampli ventall de coneixements que puguin ajudar els educadors en la seva tasca diària, també critiquen diversos aspectes que es cataloguen com a negatius i que el fet de donar-los a conèixer permet de poder-hi reflexionar i potser, en algun moment, donar idees per tal de poder modificar i canviar la realitat propera.

Aquestes "denúncies" que es fan al llarg dels diaris de l'Escola d'Estiu responen a diferents àmbits. Creiem oportú destacar-ne cinc: qüestions relacionades amb la mateixa Escola d'Estiu, apartats del diari relacionats amb la denúncia, aspectes pedagògics, problemes en disciplines concretes i comentaris referents a elements de la mateixa societat.

Pel que fa referència a les crítiques sobre qüestions relacionades amb la mateixa Escola d'Estiu, en destacarem dues, una és sobre el servei de guarderia que s'ofereix i l'altre té com a punt central una conferència.

El problema sorgit en el servei de guarderia és el següent:

Els responsables del servei de guarderia vam començar a trobar-nos un mes i mig abans per tal de tenir totes les coses llestes el dia de començar. Ens va semblar adient enviar unes butlletes als pares que havien demanat aquest servei pels seus fills, per tal d'obtenir totes les dades: noms, edat, dies que assistirien a la guarderia, dies de dinar, etc. Tenint present que nosaltres desconeixíem els menuts posàrem un apartat com a observacions, on els pares havien de fer notar allò que els semblés més adient per als seus fills.

Les darreres reunions ens van fer veure que, en general, els pares no havien respost els qüestionaris adreçats, i per aquestes raons no sabíem quines edats tindrien els nanos. Això va dificultar-nos molt la distribució de la feina i l'adquisició del material necessari: llits, parcs, tumbones, jocs, dacs, etc.

Hem guardat seixanta-cinc nens i nenes; d'aquests, el primer dia de l'Escola d'Estiu, només 15 dels seus pares havien adreçat la resposta. ¿Falta de responsabilitat o oblit?

No arribem a entendre que mestres o persones interessades per la pedagogia es saltin "ala torera" unes normes que per endavant saben que han de fer anar malament als petits, i també als que porten la guarderia.

Sap greu pensar que moltes mares mestres que, sens dubte, s'han trobat amb dificultats a la seva escola davant pares prou repatanis, quan porten els seus fills a un servei, del tot interí, sigui justament les que més exigeixin.

L'any vinent, prou valdria la pena que tots plegats hi pòssim una mica més el coll. Per tal de que el servei resulti més eficient només cal que tothom respongui a la col·laboració que se 'ls hi demana.- Oi que sí?⁵

Una conferència que rep crítiques és la de Louis Althusser, la qual es titula "Problemes de l'esquerra a Europa":

Malgrat que la sala d'actes era plena de gom a gom i que hi havia gent fins i tot pels corredors, la conferència tan esperada del francès Louis Althusser no va fer honor al que el nom del filòsof marxista pot significar i que havia atret tanta gent a escoltar-lo.

Amb més de mitja hora de retard, va començar parlant del maig francès de 68, definint-lo com un dels esdeveniments més importants, juntament amb la invasió russa a Txecoslovàquia, després de la 2a Guerra Mundial. Es va allargar bastant sobre aquest tema fins que va ser interromput per un dels assistents que li va demanar que es concretés al tema de la conferència, ja que era el que havien anat a escoltar tots.

Davant la pregunta de si creia que fos possible una escissió del Partit Comunista Francès cap a l'esquerra, va contestar que no era possible i que a França tampoc no hi havia partits polítics amb una considerable força ni realment representatius situats a l'esquerra del Partit Comunista. Se li va preguntar sobre la situació actual espanyola, però no va contestar res de clar, solament que a Catalunya ja hem guanyat la llibertat i

⁵Diari de l'Escola d'Estiu Alexandre Galí (Barcelona, 18 de juliol de 1969), p. 6.

que una mostra d'això era el fet que Camacho mai no s'havia fet detenir a Barcelona, sinó a Madrid (?) ...

En definitiva, va ser una conferència de la qual els assistents van sortir decebuts, tant perquè no s'havia tractat gens el tema anunciat, com perquè tot el que Althuser va explicar semblava destinat a una classe de pàrvuls.⁶

Als diaris corresponents als anys 1978 i 1979, apareix un apartat cada any relacionat amb la denúncia.

La secció "Gran concurs aritmètic" de l'any 1978 consta d'una sèrie de diferents problemes i les seves respectives solucions, donades pels participants al concurs, que van apareixent al llarg dels diaris d'aquest any. Com a exemple transcrivim l'enunciat d'un dels problemes i la resposta:

Per ser senador per la província de Sòria són necessàries 37 dotzenes 3/4 de vots.

El senyor Benet, per ser senador, va obtenir 234.567 grosses (cada grossa 12 dotzenes) de vots.

Els dos senadors "manen" igual.

Al meu poble el 15 de juny de 1977 van guanyar uns determinats senyors d'un color determinat. I el 5 de juliol de 1977 continuen "manant" els mateixos senyors que manaven ara fa 21 anys, 3 mesos i 14 dies, i que no els va votar ningú.

Es demana:

1R. LA QUANTITAT DE PERES LLIMONERES QUE VAN SORTIR L'ANY 1928 DE LA PROVÍNCIA DE LLEIDA DESTINADES AL POBLE SEC.

2N. TENINT EN COMPTE LA DEVALUACIÓ AMORTITZABLE D'UN 3'723% SEMESTRAL DETERMINAR LA RENDA PER CÀPITA COMPENSADA D'UN HABITANT DELS MONEGROS.

⁶Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 9 de juliol de 1976), p. 1.

(Si us plau, els resultats en graus sexagesimal, o sigui, en graus, minuts i segons).⁷

Hem rebut cada dia milers de cartes amb la resposta al problema número 2.

Un concursant ens diu:

“Amics, el problema n. 2 no lliga. No té ni cap ni peus. ÉS UN JOC DE CATÚFOLS.”

EXACTE! amic concursant, aquest és el resultat exacte.

L'equip de matemàtics que porta a terme aquest concurs ens va donar les següents solucions al problema n. 2:

“El problema número 2 és obert, o sigui que el concursant pot donar-vos les següents solucions

NO LLIGA

NO S'ENTÉN

AIXÒ FA PENA

QUIN RIDÍCUL!

ÉS UN JOC DE CATÚFOLS”

Per tant, amic concursant, la teva resposta és correcta.

ÀNIMS, ENDAVANT I QUE GUANYI EL MILLOR!⁸

L'apartat de denúncia de l'any 1979 rep el nom “Una psicopsicopedagogia d'estar per

⁷*Diari de l'Escola d'Estiu* (Barcelona, 6 de juliol de 1978), p. 3.

⁸*Diari de l'Escola d'Estiu* (Barcelona, 7 de juliol de 1978), p. 3.

casa” i presenta diverses situacions. La primera és la següent:

EL MANEL

Et fotré a treballar!

En Manel era grassonet, tenia la cara plena de grans. La seva fesomia tirava a feliç. Érem encara a l'època del batxilleratelemental - batxillerat superior. Transcorria el mes de juny. El Manel portava a les espatlles dues assignatures de tercer, de quart només havia aprovat la religió i la FEN.

Les notes eren damunt la meua taula. En Manel en aquells moments tenia la mirada perduda i llunyana.

Et fotré a treballar! Ets un sabatot!

Quina vergonya! -deia la mare.

De mi, no se'n riu ningú! Quina cara he de fer davant les meves amistats? Et fotré a treballar! Et compraré una granota i a treballar!

En Manel encaramirava més lluny. Jo vaig dir: escolteu, això de treballar tampoc no és tan terrible...

Vosté també, senyor mestre, vol que el Manel treballi? -va dir la mare, que continuava plorant.

Et fotré a treballar! El fill del Joan ho ha aprovat tot i amb notes, eh? Amb NOTES! Quina cara he de fer jo ara? M'ho vols dir, desastre, quina cara he de fer?

En Manel, de tan lluny que mirava semblava que ja ni mirava.

Déu meu, quina vergonya! El meu fill amb les mans brutes! Almenys pugués entrar a treballar en un despatx -deia la mare plorosa.

En un despatx, en un despatx...! Al taller, sota les màquines, ple de greix! Et

fotré a treballar! Encara ha de néixer aquell que de mi es rigui!

He perdut de vista el Manel. Si va entrar o no va entrar a treballar, ho ignoro. Si va entrar en el món del treball, penso que hi va entrar amb mal peu. Crec que serà un xic difícil que els nostres índexs de producció creixin; si creixen, però, serà sense massa alegria (i a més a més, ens retallaran l'Estatut).

Et fotré a treballar!⁹

Voldríem destacar dues notícies sobre la crítica a aspectes pedagògics. Una és de l'àmbit legal i l'altra sobre uns acomiadaments a certes escoles.

L'any 1972 i amb el títol "El paper de la Llei" es diu:

Tots sabem que la "Ley General de Educación" no establí pas un ensenyament preescolar obligatori i gratuït, per la qual cosa s'ha dit que els nens ja arribarà a l'EGB ben "seleccionats", puix que aquells que no hauran pogut anar -pagant, és clar- a centres preescolars privats estaran en inferioritat de condicions respecte a aquells, de família no pobra, que hauran pogut rebre un ensenyament pre-escolar.

- La llei que estableix tal cosa ha entrat en vigència en un moment en què en la majoria de països es revaloritza la institució escolar que s'ocupa de la formació dels nens compresos entre els dos i els cinc anys. Normalment, en aquests països hom té un tipus d'"escola" ben diferent de les nostres; al meu entendre són centres que han de tendir a ser "d'estimulació cognitiva", per a compensar les fallades de l'ambient. El que estableix la "Ley General de Educación" considero que és resultat d'una total incompetència, o almenys aquest fet així ho significa. En sentit contrari, no pot pensar-se que partint de la base de considerar el nen i les seves necessitats d'una banda, i el principi de "igualdad de oportunitades", de l'altra, un hom pugui arribar al que s'arribà... Personalment opino que en el moment en què realment hi hauria d'haver una autèntica i real igualtat d'oportunitats hauria de ser als sis anys, quan el nen ingressi a l'EGB. Però, en canvi, com hi arriben? El resultat és que ara les possibilitats d'incidir legalment en l'ensenyament preescolar són gairebé nul·les. Hi ha una dada que m'agrada citar per ser ben simptomàtica: a tota Espanya no hi ha cap clínica psiquiàtrica

⁹Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 3 de juliol de 1979), p. 4.

infantil. Si els que hom considera "anormals" no estan atesos, ¿com han d'estar-ho els considerats "normals"? D'altre costat, les possibilitats d'incidència per part d'organismes privats en el camp de la Psiquiatria infantil o en el de la creació de les escoles que anomenàvem "centres d'estimulació cognitiva" són nul·les, per la senzilla raó que tot això resulta molt car.¹⁰

La denúncia a uns acomiadaments realitzats en certes escoles s'escriu sota el nom "Carta oberta a l'opinió pública" i diu així:

Davant la sèrie d'irregularitats que s'han donat a final de curs a molts centres d'ensenyança privada i que han tingut com a conseqüència acomiadaments i amenaces d'expulsió o rescissió de contractes, fem arribar una forta protesta a l'opinió pública i una denúncia de les escoles que emparant-se en la legislació franquista i en la propietat dels centres exerceixen un control ideològic i econòmic a l'ensenyament.

Els centres que s'han distingit per aquesta actuació, entre altres són: Liceu Sant Jordi, Escoles Grim, Xerric-Xerrac, Aralay, Altamira.

En un moment en què s'està parlant de la democratització de l'aparell educatiu i de l'escola, no creiem que l'estabilitat i el lloc de treball dels mestres hagi de dependre dels criteris ideològics de la direcció dels centres, o d'actituds repressives a causa de l'activitat política o sindical, plenament legítima i legal dins la societat actual.

Reclamem la retirada dels acomiadaments i amenaces d'expulsió i demanem als pares i alumnes i a l'opinió pública el suport i solidaritat en la lluita per un sou digne, un lloc de treball estable i un ensenyament de qualitat, públic i gratuït.

Els ensenyants diem no a l'escola-negoci i al control ideològic.

No als acomiadaments i a la inestabilitat en el lloc de treball.

Signat: Treballadors de l'Ensenyament de USTEC, CSUT, FETE (UGT) i CCOO.

ESCOLES ON HI HA HAGUT ACOMIADAMENTS

¹⁰El full (Barcelona, 6 de juliol de 1972), p. 6.

*Escoles Grim, Aralay, Xerric-Xerrac, Liceu Sant Jordi, Sagrera (Educació Especial), Laietana, Sinaí, Escola Professional del Clot, San Peter School, Quim (Educació Especial), Dovella, Jack, Pumby, Mite, Requincua, Dominiques (Cerdanyola), Franciscanes (Poble Nou), Palcam, Garvinye, Colegio Aleman, Escoles Pies, Decroly, Mestral (Sant Feliu, Cooperativa), Parròquia de Sta. Juliana i Senyoriana, Sant Lluís, Escoles Camp, Cooperativa Molt d'Orsà.*¹¹

Pel que fa a problemes en disciplines concretes creiem convenient transcriure una notícia del psiquiatra Josep Toro que fa referència a la psicologia:

La Psicologia està de moda. N'hi ha prou en donar una ullada al catàleg de qualsevol editorial o en veure les darreres novetats de qualsevol llibreteria. A més a més, darrerament els diaris han anat plens de problemes que té plantejats la Psiquiatria (i per tant la Psicologia) en el nostre país: no inclosió dins la Seguretat Social, no distinció per part d'aquest organisme entre Neurologia i Psiquiatria, etcètera.

*- Els problemes que té plantejada l'assistència psiquiàtrica al nostre país són tan grans que hom no sap pas com poder arreglar una mica les coses... A mi, ara, explicar Psicologia em produeix una sensació molt trista, ja que estic tractant d'ensenyar unes coses a gent que després no podrà aplicar-les. És un fet que ens afecta a tots: no podem ni tan sols aplicar els nostres pobres coneixements. De fet, ens estem convertint en uns mers investigadors bibliogràfics...*¹²

Finalment, en els comentaris crítics que pertanyen a elements de la mateixa societat, hem triat una notícia que fa referència a les colònies tèxtils i una que és una denúncia a certs actes violents.

La primera és escrita per Marcela Espluga, mestra nacional de Navàs, i ens diu:

Les excursions, ja s'han dut a terme. Suposo que els assistents a la Ruta 3, no van veure les colònies citades de L'Ametlla de Merola i Vidal, perquè per a veure-les,

¹¹*Diari de l'Escola d'Estiu* (Barcelona, 14 de juliol de 1978), p. 4.

¹²*El full* (Barcelona, 6 de juliol de 1972), p. 5.

havien de sortir de la carretera Manresa-Berga. Sobretot per a veure la primera.

La crònica o guia que ens van donar, deia, més o menys: notar les grans esglésies i casals dels amos: contrast amb els pisos dels obrers.

La persona que va escriure aquest comentari, és segur que coneix aquestes dues colònies? Les grans línies, que separen el món dels amos i el món dels treballadors, certament són veritat, però quan es volen aplicar a llocs tan concrets, el perill d'acostar-se a la demagògia s'accentua. No crec, ni de bon tros, que aquestes colònies precisament, siguin un mirall per adonar-se de la diferència entre "torres" d'amos i pisos d'obers.

Sabem molts, que l'absoluta dependència dels treballadors, envers l'amo, ha creat uns obrers, la major part, irresponsables, que no es senten solidaris amb els altres?

S'hauria de mirar el grau de responsabilitat i de rendiment dins del treball, entre obrers de poble i de colònia. (Consti que els del poble no són pas modèlics).

Tothom sap que el classisme, no es dona solament entre els proletaris i grans empresaris, sinó que entre els obrers d'un mateix ram n'hi ha molt. En aquest cas referent al grup tèxtil, els habitants d'aquestes colònies es creuen un cent per cent, per damunt dels que no ho són.

L'excés de paternalisme dels amos, el qual ha arribat a extrems inconcebibles, com per exemple a la colònia Vidal, no deixar-hi fer ball, o bé a l'Ametlla on hi havia uns grans portals de ferro, els quals a les deu o onze del vespre es tancaven i la colònia quedava aïllada. Sense que ningú pogués entrar o sortir sense ser controlat, potser per allò, que alguns catecismes posaven, dels deures dels superiors envers els inferiors... i es devien sentir responsables de la moral dintre dels seus "estats", i moltes coses més, han perjudicat de tal manera a les persones que estan sota el seu domini, que seria difícil d'explicar-ho en poques paraules.

L'amo, ho paga tot (dels pisos dels obrers), la llum, l'aigua, un vidre trencat, pintar el pis, una aixeta espatllada, l'escola dels infants, companyies teatrals, excursions, etc. La colònia Vidal, després de la guerra durant uns anys, pagava joguines de Reis als nens obrers, i durant uns quants més, pagava també (a les nenes,

tal vegada com a futures teixidores o urdidores) quinze dies a Premià de Mar durant l'estiu. Jo hi havia assistit, i no ens deixaven portar vestit de bany, no sé exactament per què, devia ser per raons morals.

Ara per raons de crisi, no és així. L'amo no paga tantes coses.

A més, els amos no han volgut mai que a les seves colònies s'ensenyés batxillerat (per no "espatllar la carrera").

Amb tot això vull dir, que els patrons, han procurat per tots els mitjans que la gent no se'ls escapés de les mans; tot just constitueix una injustícia, tan gran, que difícilment, un, arriba a fer-se'n cabal.

Ara, el camí no és mirar el contrast dels pisos i "torres" sinó que és una cosa molt més complexa, més difícil i més important.¹³

La segona notícia ens dona a conèixer la crítica que transcrivim a continuació:

Què volen aquesta gent?

Més morts, més violència.

Els Alfacs, Alcanar, Tarragona, més de cent morts.

Una altra vegada el País Basc, un altre mort.

L'Escola d'Estiu a València: violència.

Avui, a la nostra Escola d'Estiu, hem trobat cremat el magatzem on els partits polítics, moviments socials i altres grups guarden la seva propaganda que venen o regalen durant el dia al porxo gran. Altres dependències de l'Autònoma també han resultat destruïdes pel foc.

Fa anys que el POBLE protesta contra els camions cisterna que carregats de productes altament tòxics i inflamables circulen lliurement pel mig de les nostres

¹³Recull dels diaris de l'Escola d'Estiu de 1970, p. 120-121.

ciutats.

ETA no ha sorgit amb la democràcia, fa molts anys que lluita. Els grups ultres, malauradament, fa anys, massa, que existeixen.

Anem amb compte.

Fa més de 40 anys que la corrupció, els privilegis, els negocis bruts, el cultiu i la protecció de la violència, la bandarreria eren vetllats pel règim. No és la pobra democràcia, encara no del tot nascuda, que en té la culpa.

La sensació d'inseguretat, de feblesa, ens ve donada per tots els anys de brutícia viscuts, dissortadament, al nostre país."

Quan el general va dir que "todo estaba atado y bien atado" tenia més raó del que ens pensem.

Prou morts, prou corrupció, prou bretolades.

Qui vol i desitja la violència?

Sou uns porcs!¹⁴

¹⁴*Diari de l'Escola d'Estiu (Barcelona, 13 de juliol de 1978), p. 1.*

DISCUSSIÓ I CRÍTICA

DEFINICIONS

Discussió: Acció de discutir; l'efecte. *La discussió de les dades d'un problema, de les solucions d'una qüestió. Suscitar una discussió. Finir una discussió.*¹

Discutir: Examinar en detall (una qüestió), raonar sobre ella presentant consideracions favorables i adverses. *Discutir un text. Discutir un problema. Discutir un mot. Discutir l'oportunitat de fer quelcom.* / Abs. Entre persones de divers parer o opinió, canviar arguments sobre una qüestió, un assumpte. *Vaig discutir amb ell sobre política. Discutirem sobre política. Els vaig trobar discutint acaloradament.*²

Discusión: (“Encender, Suscitar; Empeñarse, Enredarse, Enzarzarse en; Entablar; Mantener, Sostener, Tener; Poner, Someter a; Cortar, Zanzar; acerca de, por, sobre”). Acción de discutir: “El otro día sostuve una discusión con N. a propósito de eso”. / (“Haber una”). Escena en que dos o más personas discuten.³

Discutir: Tratar entre varias personas, exponiendo y defendiendo cada una su punto de vista, los distintos aspectos de un asunto. / Particularmente, hablar una persona con otra para llegar a un acuerdo sobre las condiciones de un trato: “Están discutiendo el precio del coche”. / (matemáticas). Examinar el resultado de la aplicación a casos particulares de una solución encontrada o enunciada con carácter general. / (“de, por, sobre; con”). “Argumentar. Disputar”. Sostener dos o más personas opiniones o pretensiones opuestas de un diálogo o conversación: “Discuten de política. Los dos chicos discuten por quién va a ir por el periódico”. / “Contradecir, Objetar”. Manifestar alguien una opinión contraria a algo dicho u ordenado por otra persona: “No debes discutirle al profesor lo que dice”.⁴

Crític -a: Que decideix l'anar per bé o per mal d'una malaltia, pertanyent a la crisi; pertanyent o relatiu a un punt de transició en què alguna propietat sofreix un canvi finit: fig. que decideix la sort d'algú, greu. *Fase crítica d'una malaltia. Temperatura crítica*, sobre la

¹FABRA, P. (1977) *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Edhasa, p. 617.

²Íd., ib.

³MOLINER, M. (1984) *Diccionario de Uso del Español*. Vol. I. Madrid: Gredos, p. 1013.

⁴Íd., ib.

qual una substància solament pot existir a l'estat gasós. *Edat crítica*, època en què la menstruació cessa en les dones. / Que aprecia les qualitats i els defectes d'una obra literària, artística, etc. *Examen crític*. / f. Judici sobre les qualitats i els defectes d'una obra literària, artística, etc.; art de jutjar el valor, les qualitats i els defectes d'una obra literària, artística, etc. / m. El qui expressa la seva opinió raonada sobre una obra jutjant-ne el valor, les qualitats i els defectes; el qui exerceix la crítica literària artística. / f. L'acció de fer notar els defectes de les persones, de les coses, de censurar les accions, la conducta, d'algú.⁵

Críticar: Examinar i jutjar com a crític (una obra literària, artística, etc.). / Fer notar els defectes (de les persones, de les coses); censurar (les accions, la conducta, d'algú).⁶

Crítico -a: De crisis (cambio o dificultad): "Edad crítica". / "Decisivo". Se aplica al momento o punto de una situación tal que de lo que se haga u ocurra en él depende el éxito o fracaso: "Cuando ella llegó, tenía yo el almíbar en el punto crítico y no podía dejarlo. Está en un momento crítico de su carrera". / "Preciso". Se aplica a un momento, punto o lugar que son exactamente los de cierta cosa con la que coincide la acción que se expresa: "Llegó en el crítico momento en que yo salía de casa". / Sin otra determinación, se entiende un momento o lugar muy oportunos: "Recibí el dinero en el momento crítico. Dio la pincelada en el punto crítico". / De crítica (acción de juzgar) = "Examen crítico". / (n., en mas.) Escritor de críticas: "Un crítico de arte". / (adj.) *Se aplica a la persona que habla afectada o pedantemente.*⁷

Críticar: "Censurar". Expresar un juicio desfavorable; decir faltas o defectos de una persona o de una actuación, obra, etc., de alguien.⁸

⁵FABRA, P. (1977): op. cit., p. 508.

⁶Íd., ib.

⁷MOLINER, M. (1984): op. cit., p. 805.

⁸MOLINER, M. (1984): op. cit., p. 804.

DISCUSSIÓ I CRÍTICA

- . Ens permet avançar.
- . Es posen en relleu els aspectes que no agraden.
- . Cal discutir per poder aclarir.

DISCUSSIÓ I CRÍTICA

La discussió i la crítica poden ser un aspecte interessant per poder tirar endavant, no quedar-nos estancats i millorar atès que ens permet parlar i considerar entre tots/es els problemes de la tasca que diàriament es fa i les dificultats que hi van sorgint. L'Escola d'Estiu no està pas d'acord amb tots els elements que ens ofereix la societat i la pedagogia, ja que consideren que hi ha diversos aspectes que ens toquen viure però amb els quals no ens identifiquem o que voldríem modificar. Des del diari no hi ha cap problema per citar-los i parlar-ne.

A l'Escola d'Estiu Anna Rubiés es fa un llistat on es mostra:

- *A l'Escola d'Estiu li critico:*

. *Un tema general massa dens i massa ampli. És difícil treballar amb tanta profunditat i extensió un grup de gent tot just coneguda.*

. *El soroll de la Via Augusta i confluents.*

- *Hi trobo a faltar:*

. *L'exposició de joia i multitud de l'any passat.*

. *Altres nivells d'ensenyament.*

. *Específicament: Tècniques Freinet.*

. *Un altre i també important ZOOM, a la 'cuca fera',... No serà melangia?⁹*

Sobre les Ciències Socials es diu:

⁹Recull dels diaris de l'Escola d'Estiu de 1970, p. 101.

- Nosaltres -ens diuen els professors del curset- distingim dues fases. La primera, volgudament tímida, podríem definir-la com aquella que té per objectius principals el donar als mestres uns coneixements de Ciències Socials amb un contingut clar, no solament per donar un bon ensenyament en aquesta branca sinó que també per a poder donar un contingut social, a tot l'ensenyament en general, dintre del que fins ara té (sovint de forma no volguda o que s'escapa a la consciència del mestre). En una segona etapa serà quan ens proposarem transmetre aquests coneixements al nen, però, cal reconèixer-ho, això encara no se'ns planteja, entre altres raons perquè el que anomenem primera etapa està encara en els seus inicis: compari's, per exemple, el nombre d'assistents al curset d'aquest estiu amb el nombre de mestres del país... No som pessimistes ni optimistes, simplement creiem que hem d'incidir en la realitat que ens envolta. El que no podem tolerar és que es digui "ja fem classe de Ciències Socials... ja estem en el programa, seguint-lo ja n'hi ha prou...". Repetim que aquesta branca és massa important per a deixar-la a la bona de Déu, però per ara hem de limitar-nos a donar als ensenyats elements de crítica social i esboços de possibles plantejaments i actuacions col·lectives, tendents en el pla més immediat i específic a la consecució de millors condicions generals en l'exercici de llur professió (tant en l'aspecte econòmic com de condicions de treball), la qual cosa el pot permetre de veure -i si cal fer front- a la funció que cada societat li dóna, o obliga, a assolir.¹⁰

Onofre Janer ens dóna a conèixer un llibre escrit per ell i dos altres autors més en el qual l'objectiu bàsic és provocar la discussió i la crítica:

O. Janer, J. M. Masjuan, J. Vives. "ENSENYAMENT GRATUÏT?" Col. "Quaderns d'Educació". Ed. Nova Terra. Barna 1974.

El títol no correspon exactament al contingut del llibre, nascut del treball en equip del Departament de Sociologia de "Rosa Sensat". En realitat es tracta més bé d'una pregunta que podria formular el lector al finalitzar l'anàlisi de la política de subvencions a l'escola privada per part de l'Estat, nucli central d'aquesta publicació. Propicia realment aquesta política, i els objectius generals que la condicionen, l'aspiració popular de la gratuïtat de l'ensenyament? Qui s'ha beneficiat fonamentalment d'aquesta política? A costa de qui s'ha realitzat i com es pot canviar la correlació de forces en pugna entre els diferents interessos en el camp de l'ensenyament?

¹⁰El full (Barcelona, 5 de juliol de 1972), p. 4-5.

*Totes aquestes preguntes estan plantejades al llarg del llibre. No totes hi són contestades. I l'objectiu que primordialment hem intentat és donar un element d'anàlisi per als mestres, i de discussió i clarificació per una política global dins aquest sector. Si serveix com a reactiu i punt d'arrencada ja ens haurem donat per satisfets.*¹¹

¹¹*El diari* (Barcelona, 12 de juliol de 1974), p. 18.

ESPONTANEÏTAT

DEFINICIONS

Esponaneïtat: Qualitat d'espontani. *Oferir una cosa amb esponaneïtat.*¹

Esponantani -ània: Que procedeix d'un impuls interior, que obra sense un estímul extern. *Un moviment esponantani de l'ànima. Un oferiment esponantani. Combustió esponantània. Generació esponantània.*²

Esponaneidad: Cualidad de espontáneo. / "Naturalidad". Falta de reserva o artificio en la manera de obrar o hablar.³

Esponantáneo -a: Se aplica a la acción o fenómeno que se realiza en un objeto sin intervención de causa exterior a él: "Combustión espontánea". / "Vocabulario". Hecho por propia voluntad, sin coacción, orden o indicación de otro: "Una ayuda espontánea". / "Natural. Silvestre". Se aplica a las plantas que crecen sin cultivo. / Se dice del que obra o habla dejándose llevar por sus impulsos afectivos naturales y no obedeciendo a consideraciones de conveniencia dictadas por la razón o reprimiendo por esas condiciones aquellos impulsos. / En este diccionario se aplica a la forma pronominal de los verbos cuando su significado no es propiamente ni reflexivo ni pasivo, o sea cuando, tratándose de verbos de naturaleza transitiva, toman mediante el pronombre significado intransitivo; como en "el puente se hundió". Aunque, en general, este valor de la forma pronominal queda claro, por lo menos para los hispanohablantes, con el significado del verbo, no deja de tener interés para los que no lo son saber, por ejemplo, que "matarse" puede usarse con significado espontáneo y no sólo con significado reflexivo; como en "se mató en unas carreras de automóviles".⁴

¹FABRA, P. (1977) *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Edhasa, p. 778-779.

²FABRA, P. (1977): op. cit., p. 779.

³MOLINER, M. (1984) *Diccionario de Uso del Español*. Vol. I. Madrid: Gredos, p. 1212.

⁴MOLINER, M. (1984): op. cit., p. 1211-1212.

ESPONTANEÏTAT

- . Espontaneïtat de l'infant com a quelcom necessari i important que no hem d'entorpir.
- . Expressió escrita de les reflexions sobre aspectes de les Escoles d'Estiu.

ESPONTANEÏTAT

Pel que fa referència al tema de l'espontaneïtat, ens hem pogut adonar que hi ha dues formes d'entendre-la: l'espontaneïtat de l'infant com a quelcom necessari i important que no hem d'entorpir i, per altra banda, apareixen reflexions escrites de forma espontània sobre aspectes de l'Escola d'Estiu.

Un exemple sobre com s'entén l'espontaneïtat de l'infant el trobem a l'Escola d'Estiu Maria Montessori l'any 1970:

No podem suposar quines haurien estat les conseqüències d'un acte espontani deturat bruscament quan l'infant comença a penes a actuar; potser hem interromput la mateixa vida. La humanitat que es manifesta amb ses esplendors intel·lectuals durant els bells anys de la primera infància, hauria de respectar-se amb una veneració gairebé religiosa. El sol acte educatiu vertaderament útil serà el que ajudi el complet floreixement de la vida.

La Idea que la vida es desenvolupa per si mateixa i que, per arrancar-hi els seus secrets, estudiar-la i dirigir-la, cal observar-la sense intervenir, és una noció veritablement difícil d'assimilar i de posar en pràctica.⁵

Aquest mateix any, també trobem un exemple de reflexions escrites de forma espontània sobre aspectes de l'Escola d'Estiu:

Ahir al matí va tornar el "municipal" a posar les corresponents multes als cotxes de l'Escola d'Estiu, però com que ja s'ha assimilat l'experiència (en Pere Darder és un d'ells) el guàrdia es va frustrar (pobret, li farem un test).

A primera hora, mentre llegíem els documents del curs general, en Quadrench

⁵Recull dels diaris de l'Escola d'Estiu de 1970, p. 6.

filmava el seu documental, que diuen que serà de "Arte y Ensayo".

Totes aquestes novetats ens van posar molt contents i al migdia.

Qui es va aborrir?

Perquè ahir sense cançoner, com ja sabeu sortirà avui, tothom ballava, cantava i es divertia, menys els que estaven de mal humor, perquè com que no havien comprat el tiquet de dinar a l'hora, es van quedar sense dinar (?).

I... com que encara no en tenim prou, avui a l'hora de la migdiada, es podran muntar audiovisuals a la classe del curs R/64 i anar a l'audició de música clàssica seleccionada pel mestre Creus a la classe del curs R/65.

Bé, quan estiguis cansat de fer totes aquestes coses, pots visitar l'exposició de llibres, que inaugurarem al cocktail de l'esmorzar a les 11 del matí. No s'invita particularment.⁶

⁶Recull...: op. cit., p. 36.

INTEGRACIÓ

DEFINICIONS

Integració: Acció d'integrar; l'efecte. / Operació inversa de la diferenciació.¹

Integrar: Formar les parts (un tot). *Els mots que integren aquesta expressió.* / Trobar la integral (d'una funció o equació).²

Integración: Acción de integrar. / (matemáticas). Operación propia del cálculo integral, que consiste en hallar la función de una variable, dada la derivada.³

Integrar: ("en"). "Componer. Constituir. Formar". Hacer un todo o conjunto con partes diversas: "Integrar los esfuerzos dispersos en una acción conjunta". / Contribuir a formar un todo o conjunto: "Los países que integran la federación". / ("en"). Hacer entrar una cosa en otra más amplia: "Quieren integrar su club en la federación deportiva". / "Reintegrar". *Devolver o pagar una cantidad.* / (matemáticas). Determinar por el cálculo una cantidad de la que sólo se conoce la expresión diferencial.⁴

¹FABRA, P. (1977) *Diccionari General de la Llengua Catalana*. Barcelona: Edhasa, p. 1020.

²Íd., ib.

³MOLINER, M. (1984) *Diccionario de Uso del Español*. Vol. II. Madrid: Gredos, p. 150.

⁴Íd., ib.

INTEGRACIÓ

- . Cal integrar-nos, és a dir, estar contextualitzats en la nostra realitat. Exemple: que el mestre sigui del barri i conegui els problemes dels seus alumnes.
- . Buscar camins d'integració per a les persones que no ho estan.
- . Com tractar els nens/es immigrants? Com contextualitzar la seva cultura en la nostra?